

KEURUU

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2023-2026

Hyväksytty Kasvun ja hyvinvoinnin lautakunnassa 16.11.2023 § 126

Sisällys

JOHDANTO	4
Lainsäädäntö ja ohjaus.....	4
Paikallinen ohjelmatyö.....	4
Suunnitelman tehtävät.....	5
Työryhmä.....	6
Lasten ja nuorten määrä Keuruulla.....	7
LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTI	8
KAUPUNGIN VISIO JA STRATEGIA	10
Kasvun ja hyvinvoinnin palvelut	12
Varhaiskasvatus.....	12
Esiopetus.....	15
Perusopetus.....	16
Perusasteen ja toisen asteen nivelvaihe.....	24
Toisen asteen koulutus.....	24
Kasvun ja hyvinvoinnin palveluiden kustannukset.....	25
VAPAA-AJAN PALVELUT	27
Nuorisopalvelut.....	27
Kulttuuripalvelut, lasten ja nuorten kulttuuri.....	30
Liikuntapalvelut.....	31
Kirjastopalvelut.....	31
Läntisen Keski-Suomen musiikkiopisto.....	33
Lapsiryhmät kansalaisopistossa.....	33
Harrastamisen Suomen malli.....	33
Seurakuntien ja alan järjestöjen toiminta.....	33
ELINVOIMA- JA ASUINYMPÄRISTÖPALVELUT	35
Kiinteistöpalvelut.....	35
Kunnallistekniikka.....	36
Ravitsemissuosituksot ja ruokahuolto.....	36
Rakennusvalvonta.....	36

	3
Ympäristöterveyshuolto	36
Kaavoituspalvelut	36
Osallisuus.....	37
Lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja terveysterveystoimet.....	37
Tulevaisuuden muutosvoimat.....	38
TOIMENPIDEOHJELMAN MITTARIT	41
LIITTEET	43

JOHDANTO

Lainsäädäntö ja ohjaus

YK:n lasten oikeuksien yleissopimuksessa kiteytyvät seuraavat lasten oikeudet:

- 1) lapsella on oikeus osallistua ja tulla kuulluksi ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti
- 2) lapsella on oikeus osuuteen yhteiskunnan voimavaroista
- 3) lapsella on oikeus erityiseen suojeluun.

Perustuslaki turvaa lapselle ja nuorelle on oikeudet osallistumiseen, oppimiseen, palveluihin sekä huolenpitoon ja erityiseen suojeluun.

Tärkeimmät lasten ja perheiden palveluja ohjaavat lait ovat varhaiskasvatuslaki (540/2018), perusopetuslaki (628/1998), lukiolaki (714/2018), nuorisolaki (1285/2016), terveydenhuoltolaki (1326/2010), sosiaalihuoltolaki (1301/2014), lastensuojelulaki (417/2007) ja oppivelvollisuuslaki (1214/2020). Lisäksi Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuortenehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011).

Tarkempaa tietoa lainsäädännöstä on saatavissa opetus- ja kulttuuriministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön nettisivuilta.

Paikallinen ohjelmatyö

Vuosien 2017-2021 valtuustokausien aikana Keuruulla on toteutettu lasten, nuorten ja perheiden Keuruu 2018-2022 kehittämisohjelmaa.

Lisäksi yhteistyötä on ollut LAPE-ohjelman kautta. LAPE-ohjelmalla tarkoitetaan valtakunnallista lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa. Ohjelman tavoitteena oli tehdä muutosta kohti lapsi- ja perhelähtöisiä palveluja sekä lapsen oikeuksia vahvistavaa toimintakulttuuria.

Keuruu on ollut mukana Unicefin Lapsiystävällinen kunta –mallissa vuodesta 2019. Mallia koordinoi varhaiskasvatuksen palveluohjaaja ja toiminnan suunnittelusta ja eteenpäin viemisestä vastaa erillinen koordinaatioryhmä. Koordinaatioryhmässä on edustus kaupungin jokaiselta palvelualueelta sekä kaupunginhallituksesta, kasvun ja hyvinvoinnin lautakunnasta, että nuorisovaltuustosta.

YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen perustuva malli auttaa kuntia tekemään lasten hyvinvoinnin kannalta oikeita ratkaisuja lasten arjen palveluissa ja kunnan hallinnossa. Se auttaa kuntia edistämään erityisesti heikoimmassa asemassa olevien lasten oikeuksia.

Keväällä 2023 Unicef hyväksyi mallin kuntakohtaisen toimintasuunnitelman, jossa tavoitteina on muun muassa perehdyttää kaupungin viranhaltijat, työntekijät ja luottamushenkilöt lapsen oikeuksiin. Lisäksi kaupunki huolehtii osallisuuden toteutumisesta lasten jokapäiväisissä kasvuympäristöissä sen ollessa ohjaava toimintaperiaate lasten ja nuorten kanssa työskenteleville. Kaupunkiympäristön suunnittelussa ja toteutuksessa selvitetään ja otetaan huomioon lasten kokemukset ja näkemykset. Lasten, nuorten ja aikuisten välistä positiivista ja toiminnallista vuorovaikutusta lisätään toimintasuunnitelmassa. Tavoitteena on myös ehkäistä syrjintää pyrkimällä vaikuttamaan kuntalaisten asenteisiin. Keuruu voi saada ensimmäisen Lapsiystävällinen kunta –tunnustuksensa vuonna 2025 sitkeän ja systemaattisen työn tuloksena.

Lapsiin ja nuoriin kohdistuvat ajankohtaiset suunnitelmat ja ohjelmat:

- Nuorisopalveluiden kehittämissuunnitelma 2023-2026 (Liite 1)
- Perusopetuksen Mediaportaat 2022 (Liite 2)
- Varhaiskasvatuksen Mediaportaat 2022 (Liite 3)
- Kulttuuriportaati 2021 (Liite 4)
- Liikuntapalveluiden kehittämissuunnitelma 2021-2024 (Liite 5)
- Esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2023-2026 (Liite 6)
- Varhaiskasvatuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2023 (Liite 7)
- Keuruun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2022 (Liite 8)
- Keuruun kaupungin opiskeluhoitosuunnitelma 2023 (Liite 9)
- Opiskeluhoito Iso Kirja-opistolla (Liite 10)
- Kouluterveyskyselyn tulokset (Liite 11)

Suunnitelman tehtävät

Suunnitelma on lasten ja perheiden parissa toimivien keräämä kuvaus lasten ja perheiden hyvinvoinnin tilasta sekä kooste lasten ja nuorten nykyisistä palveluista ja palvelujen / toimintojen kehittämistarpeista toimenpideohjelmiseen. Ohjelmassa käsitellään pääsääntöisesti alle 18-vuotiaiden hyvinvointia ja palveluja.

Suunnitelma toimii lastensuojelulain 12 §:n mukaisena suunnitelmana lastensuojelun järjestämisestä ja kehittämisestä. Lastensuojelulain mukaan kunnan on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelunjärjestämiseksi ja kehittämiseksi suunnitelma, joka hyväksytään valtuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Suunnitelman tulee sisältää suunnittelukaudelta tiedot:

- 1) lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta;
- 2) lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista;

- 3) yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä; sekä
- 4) suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta.

”Iso N-verkosto” toimii Keuruulla nuorisolain mukaisena nuorten ohjaus- ja palveluverkostona. Verkosto koostuu eri nuorten kanssa toimivien, mm. koulujen, seurakuntien, nuorisopalveluiden ja hyvinvointialueen henkilöstöstä. Nuorisolain mukaan kunnassa on oltava paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön yleistä suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten oleva ohjaus- ja palveluverkosto tai muu vastaava yhteistyöryhmä, jonka kohderyhmänä ovat kaikki kunnassa asuvat nuoret (nuorisolaki 1285/2016). Verkoston tai muun yhteistyöryhmän tulee toimia vuorovaikutuksessa nuorisolan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa. Kahdella tai useammalla kunnalla voi olla yhteinen verkosto. Verkosto ei käsittele yksittäistä nuorta koskevia asioita.

Verkoston tai muun vastaavan yhteistyöryhmän tehtävänä on:

- 1) koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi;
- 2) edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista, yhteisiä menettelytapoja nuoren palveluihin ohjaamisessa sekä tiedonvaihdon sujuvuutta;
- 3) edistää yhteistyötä nuorisotoiminnan toteutumiseksi.

Työryhmä

Kasvun ja hyvinvoinnin lautakunta nimesi työryhmään

- Hyvinvointijohtajan (Marika Savukoski/Marko Nevalainen)
- Vapaa-aikapäällikön (Heli Peltola)
- Hyvinvointikoordinaattorin (Tino Kohonen)
- Varhaiskasvatuksen palveluohjaajan (Sanna Manu)
- Nuorisopalveluiden vastaavan (Niina Savilahti)

Työryhmään osallistui elinvoiman ja asuinympäristön edustajana asuntopäällikkö Mika Laulainen. Keski-Suomen hyvinvointialueen edustajana toimi palvelupäällikkö (lasten, nuorten ja perheiden palvelut, perhekeskustoiminta) Marja Lehtoranta. Kasvun ja hyvinvoinnin lautakunnan edustajana toimi Jukka Huisman. Lisäksi työskentelyssä hyödynnettiin eri alojen ja toimijoiden asiantuntijoita

Lasten ja nuorten määrä Keuruulla

Tilastokeskuksen väestöennusteen (2021-2040) mukaan väestön ja lasten määrä tulee Keuruulla vähenemään. Alla olevasta taulukosta ilmenee tilastokeskuksen väestöennuste Keuruun kaupungin osalta vuosina 2021-2040.

Taulukko 1. Lasten ja nuorten määrä Keuruulla 2021-2040 (Tilastokeskus)

	2022	2024	2030	2035	2040
0-6 v.	414	406	372	355	348
7 -12 v.	567	503	372	355	338
13 – 15 v.	288	309	225	196	184
16 – 18 v.	257	252	264	182	181
yht.	1526	1470	1233	1088	1051
Koko väestö	9250	8985	8396	7987	7667

Syntyvyys on ollut Keuruulla laskusuuntainen. Vuonna 2022 Keuruulla syntyi 49 lasta ja kuoli 156 henkilöä, nettomuutto kuntien välillä oli -113. Vuoden 2022 lopussa Keuruun väkiluku oli 9250 henkeä. Tilastokeskuksen ennusteen mukaan Keuruun syntyvyys asettuisi tulevan vuosikymmenen aikana n. 50 syntyneen lapsen vuotuiselle tasolle.

Vuonna 2022 Keuruun väestöstä oli 4,5 % 0-6-vuotiaita, 0-18-vuotiaita oli 16,5 %. Vastaavat luvut koko maassa olivat 6,2 % ja 19,5 %.

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTI

Lapsuuden ja nuoruuden aikana rakentuu pohja aikuisuudelle. Lasten ja nuorten hyvinvointia voidaan pitää yhteiskunnallisena itseisarvona ja suomalaiselle yhteiskunnalle menestystekijänä.

Lapsen vanhemmilla ja muilla huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta ja hyvinvoinnista. Perheen hyvinvointi ja toimiva vanhemmuus luovat edellytyksiä lapsen kehitykselle ja kasvulle. Raskauden aika ja ensimmäiset elinvuodet muokkaavat vahvasti ihmisen kehitystä. Varhainen vuorovaikutus on lapsen kehityksen kannalta merkittävä. Varhainen vuorovaikutussuhde rakentaa vauvalle kyvyn toimia ja elää ihmissuhteissa koko elämän ajan. Murrosiässä turvallinen kasvuympäristö mahdollistaa nuoren itsenäistymistä.

Lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on tuettava vanhempia ja huoltajia kasvatustehtävässä ja pyrittävä tarjoamaan perheelle tarpeellista apua riittävän varhain sekä ohjattava lapsi ja perhe tarvittaessa lastensuojelun piiriin. Mm. kattava neuvolajärjestelmä, kaikille avoin päivähoito, ilmainen peruskoulu ja toinen aste tarjoavat kaikille suomalaisperheille merkittävän tuen lasten kasvatuksessa. Käytännön lapsi- ja nuorisokasvatuksessa ei pidä unohtaa myöskään vapaa-ajan vertaisryhmiä ja kasvuyhteisöjä.

Asukasmäärä ja maantiede

Keuruu on noin 9 250 (vuoden 2022 tilasto) asukkaan kaupunki läntisessä Keski-Suomessa. Keuruu on pinta-alaltaan laaja 1430 km² ja harvaan asuttu maaseutumainen kaupunki. Jyväskylään on matkaa noin 60 km ja Tampereelle 120 km.

Tulotaso

Vuonna 2021 verotulot asukasta kohden olivat Keuruulla 3 991 €/asukas. Lainakanta asukasta kohden oli 6 273 €/asukas

Kaupungin yleinen pienituloisuusaste oli 15,7 prosenttia kun vastaava tilasto kokomaassa oli 13,2 prosenttia. Lasten pienituloisuusaste oli Keuruulla 13,3 prosenttia, kun koko maassa se oli 11,9 prosenttia.

Gini-kerroin eli käytettävissä olevat tulot olivat Keuruulla 24,8 ja koko maassa 29,1. Indikaattorit kertovat, että keuruulaisten käytettävissä olevat tulot ja myös lapsiperheiden tulot ovat alhaisemmat kuin koko maassa.

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden 25 - 64-vuotiaden osuus verrattuna vastaavan ikäiseen väestöön oli 2,7 prosenttia, kun koko maassa se oli 2,5 prosenttia.

Koulutustaso

Vuonna 2021 20 vuotta täyttäneistä keuruulaisista 47,5 %:lla oli keskiasteen koulutus ja 24 %:lla korkea-asteen koulutus. Koko maan vastaavat luvut olivat 41,5% ja 33%.

KEURUU

Koulutusrakenne heijastelee maaseutukaupungin koulutustarpeita ja ammattirakennetta.

Työllisyysaste

Vuonna 2022 Keuruulla oli työttömänä 8,7 % työvoimasta, vastaava luku koko maassa oli 9,5 %. Vuonna 2021 nuorisotyöttömiä %:na 18-24-vuotiaasta työvoimasta oli Keuruulla 11,2 % ja koko maassa 11,3%. Nuorisotyöttömyys on vähentynyt selkeästi edellisestä suunnitelmakaudesta.

Perhesuhteet

Keuruulla oli lapsiperheitä vuonna 2021 29,9% kaikista perheistä, kun koko maan vastaava luku oli 37,8%. Yhden vanhemman perheitä Keuruulla oli 24,3% kun koko maan vastaava luku oli 23,3%.

Päihteiden käyttö

Vuonna 2022 alkoholijuomien myynti 100 % alkoholina asukasta kohden oli Keuruulla 8,9 l ja koko maassa 6,5 l. Alkoholien käyttö on laskenut hieman verrattuna edelliseen suunnitelma-kauteen, mutta selvästi korkeammalla kuin maan keskiarvo. Lukuun vaikuttaa mm. Alkon sijoittuminen Keuruulle ja todellisen kulutuksen suuntautuminen osittain naapurikuntiin.

Päihtyneiden säilöönottoja oli 4,9/1 000 asukasta, kun koko maassa oli 7,6. Poliisin tietoon tulleita kaikkia huumausainerikoksia oli 1,5/1 000 asukasta ja koko maassa 4,5.

Rattijuopumuksia /1000 asukasta oli Keuruulla 4,4 ja koko maassa 2,9.

Rikollisuus

Vuonna 2022 henkeen ja terveyteen kohdistuneita rikoksia /1000 asukasta oli Keuruulla 6,5 ja koko maan luvun ollessa 7,3. Omaisuusrikosten osalta vastaavat luvut olivat Keuruu 23,9, koko maa 41,2.

Kouluterveyskysely

Valtakunnallinen kouluterveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi. Mukana ovat olleet 4. ja 5. luokan oppilaat, 8. ja 9. luokan oppilaat sekä lukion 1. ja 2. luokan oppilaat.

Vuoden 2023 tuloksissa oli havaittavissa useita myönteisiä kehityssuuntia. Tämä selittyy osaltaan korona-ajan jälkeisellä ajalla, sillä edellinen kysely oli toteutettu korona-epidemian aikana.

Tulosten mukaan Keuruun alakoululaiset voivat useammalla indikaattorilla paremmin kuin keskimäärin koko maassa. Mikään indikaattori ei ollut yli 5 prosenttia huonommalla tasolla kuin valtakunnan keskiarvo. Keuruun alakoululaiset mm. Pitävät koulun käynnistä enemmän kuin koko Suomen keskiarvo on ja liikkuvat muuta Suomea enemmän.

Yläkoululaisten osalta on enemmän hajontaa. Keuruulaiset yläkoululaisnuoret kokevat opettajien toiminnan olevan tasa-arvoisempaa ja välittävämpää kuin koko maan keskiarvo. Lisäksi oppilaitosten fyysiset työolot koetaan paremmaksi kuin Suomen keskiarvo.

KEURUU

Yläkoululaisten terveyttä haastavina tekijänä on mm. Avun saaminen koulukuraattorilta ja kouluterveydenhoitajalta. Keuruulaisnuoret nukkuvat useammin alle 8 tuntia yössä, ylipainoa on enemmän, seksuaalista ahdistelua ja häirintää on koettu enemmän verrattuna koko Suomen keskiarvoon. Lisäksi keuruulaisnuoret pitävät koulunkäynnistä vähemmän kuin valtakunnan keskiarvo.

Lukiolaiset voivat myös useammalla indikaattorilla mitattuna merkittävästi paremmin kuin koko maan keskiarvo. Esimerkiksi lukiolaisten päihteiden käyttö on vähäisempää, nuoret kokevat vähemmän koulu-uupumusta ja nukkuvat enemmän suositusten mukaan kuin muualla Suomessa. Nuoret kokevat myös enemmän kouluinnostusta.

Terveyttä haastavina tekijöinä yhä useampi lukiolainen kokee perheensä taloudellisen tilanteen kohtalaiseksi tai huonommaksi ja tuntee itsensä yksinäisemmäksi kuin koko maan keskiarvo. Keuruulaisnuoret ovat yli viisi prosenttia valtakunnan keskiarvoa vähemmän tyytyväisiä elämäänsä.

KAUPUNGIN VISIO JA STRATEGIA

Kaupunginvaltuuston kesäkuussa 2022 vahvistaman kaupunkistrategia (2022-2032) kulkee teemalla ”Oppiva yrityskaupunki 2032”. Strategia koostuu neljästä osa-alueesta: rohkeasti kokeileva, lempeästi läsnä, yhdessä tekevä ja vastuullisesti toimiva.

KEURUU

Rohkeasti kokeileva

Kokeilemme rohkeasti ja olemme innokkaita oppimaan uutta.

Olemme kehittämisestä ja kokeilukulttuurista innostuva kaupunki. Olemme rohkeita kokeilemaan uutta eri alueilla ja asennoidumme virheisiin oppimiskokemuksina. Otamme kuntalaiset mukaan päätöksentekoon – yhdessä syntyy parasta.

Digitalisaation avulla tuomme palvelut lähemmäksi kuntalaisia ja luomme uusia mahdollisuuksia hyvään arkeen. Palvelemme paikallisia yrityksiä nopeasti sekä joustavasti, ja luomme parhaat olosuhteet yrittämiseen ja työntekoon. Aktiivisella yritysten ja oppilaitosten välisellä yhteistyöllä luomme loistavat edellytykset Keuruun kasvuun.

Lempeästi läsnä

Meillä arki on hyvää ja turvallista.

Tuotamme palveluja ihmiseltä ihmiselle. Hyödynnämme palveluissa digitalisaatiota ja suunnittelemme palvelut yksilöidysti, vastuullisesti ja erityisryhmien tarpeet huomioiden.

Olemme läntisen Keski-Suomen kaupan keskus ja osa Jyväskylän työssäkäyntialuetta. Olemme houkutteleva asuinpaikkakunta kiireetöntä elämää arvostaville. Meille on helppo tulla ja jäädä.

Asukkaamme ja mökkiläisemme osallistuvat aktiivisesti oman retkeily- ja asuinympäristönsä suunnitteluun.

Yhdessä tekevä

Olemme ylpeitä siitä mitä saamme yhdessä aikaan.

Olemme yhteistyöhaluinen ja -kykyinen kumppani.

Edistämme keuruulaisten hyvinvointia toimimalla yhdessä lähialueen toimijoiden kanssa.

Yhteistyö naapurikuntien kanssa vahvistaa palvelukokonaisuuttamme sekä lisää paikallista tarjontaa ja työpaikkoja.

Innostavan ja aktiivisen toimintakulttuurin kautta olemme haluttu yhteistyökumppani ja työnantaja.

Vastuullisesti toimiva

Vastuullisuus on osa arkeamme.

KEURUU

Toimintaamme ohjaa terveen kuntatalouden lisäksi ympäristövastuu sekä sosiaalinen vastuu. Kiertotalous ja kestävä kehitys ohjaavat valintojamme. Luontoarvot ovat lähellä sydäntämme.

Kaupunkikonsernimme on linjakas ja toiminta perustuu vastuullisuuteen ja läpinäkyvyyteen. Hyvinvoiva henkilöstö on tärkein voimavaramme.

Kuntalaisten onnellisuus on toimintamme ytimessä. Teemme päätöksiä avoimesti ja tasapuolisesti. Emme jätä ketään yksin.

Kasvun ja hyvinvoinnin palvelut

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lapsen tervettä kasvua ja kehitystä yhteistyössä huoltajien kanssa ja tukea perheitä heidän kasvatustehtävässään. Varhaiskasvatus tarjoaa lapselle mahdollisuuden leikkiin ja hoitoon sekä oppimiseen ja ystävyyssuhteisiin vertaisryhmässä. Kunnallista varhaiskasvatusta tarjotaan päiväkodeissa. Yksityistä varhaiskasvatusta järjestetään palvelusetelin kautta yksityisessä päiväkodissa.

Jokaisella alle kouluikäisellä lapsella subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen. Kun toinen tai molemmat vanhemmista ovat kotona, lapsen oikeus varhaiskasvatukseen on 20 tuntia viikossa. Jos huoltajat työskentelevät kokoaikaisesti tai opiskelevat päätoimisesti tai toimivat yrittäjinä, on lapsella oikeus kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen.

Alle 3-vuotiaiden lasten vanhemmilla on mahdollisuus valita varhaiskasvatuspaikan sijasta lasten kotihoidontuki. Lasten kotihoidon tuen saamisen edellytyksenä on, että perheessä on alle 3-v. lapsi, joka ei ole kunnallisessa tai yksityisessä palvelusetelin kautta toimivassa päiväkodissa hoidossa. Tukea maksetaan myös perheen muista alle kouluikäisistä lapsista, jotka eivät ole kunnallisen tai yksityisen varhaiskasvatuksen piirissä. Tuki voidaan myöntää heti vanhempainrahan päätyttyä. Sitä maksetaan, kunnes nuorin lapsi täyttää kolme vuotta tai siirtyy kunnan järjestämään varhaiskasvatukseen tai perhe valitsee yksityisen hoidon tuen.

Varhaiskasvatuksesta tulee hakea paikkaa neljä kuukautta ennen hoidon tarvetta. Mikäli varhaiskasvatustarve johtuu työllistymisestä, opinnoista tai koulutuksesta, on varhaiskasvatuspaikkaa haettava viimeistään kaksi viikkoa ennen kuin lapsi tarvitsee paikan.

Varhaiskasvatuspaikat 2023–2024

Taulukko 2. Varhaiskasvatuspaikat kaudella 2023-2024.

Kunnalliset varhaiskasvatuspaikat	Paikkoja
Aurinkolinna	156
Haapamäen päiväkoti	42
Lapin päiväkoti	33
Yksityiset varhaiskasvatuspaikat	
Päiväkoti Tähtitarha	60
Yhteensä	291

Lasten lukumäärät syntymävuosittain

Taulukko 3 Lasten lukumäärä syntymävuosittain.

Syntymävuosi	2018	2019	2020	2021	2022
Lasten lukumäärä	69	49	64	51	52

Valtioneuvoston asetuksessa varhaiskasvatuksesta (1 §) määritellään hoidossa olevien lasten ja hoitajien välinen suhde. Asetuksen mukaan päiväkodissa saa olla neljä alle 3-vuotiasta lasta/hoitaja ja kahdeksan yli 3-vuotiasta lasta/hoitaja. Perhepäivähoidossa voi hoitajalla olla hoidossa enintään 4 lasta sekä yksi lapsi, joka tarvitsee esiopetuksen lisäksi varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatussuunnitelma on päivitetty vuoden 2022 perusteiden mukaiseksi ja otettu käyttöön 1.8.2022 alkaen.

Erityisvarhaiskasvatus

Laadukas ja inklusiivinen varhaiskasvatus edistää lapsen iän ja kehityksen mukaista kasvua, tukee oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa elinikäistä oppimista ja koulutuksellista tasa-arvoa. Keuruun varhaiskasvatuksessa on käytössä kolmitasoisien tuen malli. Lapsen tukea vahvistava muutos varhaiskasvatukseen tuli voimaan 1.8.2022. Varhaiskasvatukseen osallistuessaan lapsella on oikeus saada kehityksensä, oppimisensa ja hyvinvointinsa edellyttämää yleistä, tehostettua tai erityistä tukea.

Riittävän aikaisella ja oikein kohdennetulla tuella voidaan edistää lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Samalla voidaan ehkäistä lapsen ongelmien syntymistä, kasvamista ja monimuotoistumista. Tuki voi olla pedagogista, hoidollista tai rakenteellista ja kaikki tuen muodot ovat käytettävissä yleisessä, tehostetussa ja erityisessä tuessa. Lapsen

KEURUU

mahdollista myöhempää diagnoosia tai kuntoutuksen aloittamista ei voida käyttää tuen saamisen ehtona. On ehdottoman tärkeää, että tuki muodostaa johdonmukaisen jatkumon varhaiskasvatuksen aikana sekä lapsen aloittaessa esiopetuksen. Kaikkia tuen muotoja arvioidaan ja dokumentoidaan koko ajan tuen vaikuttavuuden ja kokonaisuuden hahmottamiseksi. Varhaiskasvatuksessa lapsen tarvitsema tuki kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan, samoin kuin kehityksen ja oppimisen tukeen liittyvät vastuut ja työnajako, tukitoimenpiteet sekä niiden toteuttamistapa ja arviointi.

Yleinen tuki toteutetaan osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa. Tehostetusta ja erityisestä tuesta tehdään hallintopäätös. Myös yleisessä tuessa tehdään hallintopäätös, jos lapsi tarvitsee tukipalveluja, kuten koko- tai osa-aikaista erityisopettajan opetusta tai tulkitsemis- ja avustamispalveluja.

Kaikki varhaiskasvatuksessa olevat lapset saavat tarpeidensa mukaan yleistä tukea. Lapsi voi tarvita tukea esimerkiksi pukemisessa, siirtymätilanteissa, kaverisuhteissa, leikkimisessä tai kielen kehityksessä. Lasta tuetaan yksilöllistämällä varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa. Tukea annetaan niin kauan kuin lapsi sitä tarvitsee.

Tehostettua tukea annetaan, jos yleinen tuki ei riitä lapselle. Tehostettu tuki voi olla lyhyt- tai pitkäaikaista ja sitä annetaan niin kauan kuin lapsi tarvitsee. Tukitoimet ovat säännöllisiä ja samanaikaisesti voi toteutua useita eri tukitoimia. Tehostetun tuen aloittaminen ei edellytä diagnoosia. Tehostetusta tuesta ja sen aikana tarvittavista tukitoimista tehdään hallintopäätös.

Erityinen tuki on vahvin tukimuoto. Erityistä tukea annetaan, mikäli tehostettu tuki ei ole riittävää, tai kun lapsi tarvitsee sitä esimerkiksi vammasta, sairaudesta tai kehityksen viivästyästä johtuen. Tukitoimet suunnitellaan aina yksilöllisesti. Erityinen tuki on jatkuvaa ja kokoaikaista tuen tarvetta, jonka aikana on käytössä useita eri tukimuotoja ja tukipalveluita. Erityisen tuen aloittaminen ei edellytä diagnoosia tai kuntoutustarvetta, eikä aikaisempaa tehostetun tuen antamista. Erityisestä tuesta ja sen aikana tarvittavista tukitoimista tehdään hallintopäätös.

Lapsen tuen tarpeen havaitsemisessa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa yhteistyö lapsen, huoltajan, lastentarhanopettajan, varhaiskasvatuksen erityisopettajan sekä varhaiskasvatuksen muun henkilöstön kanssa on tärkeää. Tuen tarpeen havainnointi ja tuen antaminen kuuluvat koko henkilöstölle heidän koulutuksensa, työnkuviansa ja vastuidensa mukaan. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö osallistuu tarpeen mukaan lapsen tuen suunnitteluun ja arviointiin.

Kuva: Olli Haapanen

Esiopetus

Esiopetusta annetaan lapsille oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna. Esiopetuksen tavoitteena on osana varhaiskasvatusta vahvistaa lapsen oppimisedellytyksiä ja oppimaan oppimisen taitojen kehitystä sekä tukea lapsen myönteisen minäkuvan kehittymistä.

Esiopetusta järjestetään päiväkodeissa (Haapamäki, Lappi ja Aurinkolinna sekä yksityinen päiväkotit Tähtitarha) sekä Einari Vuorelan ja Pohjoislahden ala-asteilla. Ne esioppilaat, jotka tarvitsevat esiopetuksen lisäksi varhaiskasvatusta, ovat pääsääntöisesti esiopetuksessa päiväkodeissa. Esiopetussuunnitelma on päivitetty vuoden 2022 perusteiden mukaiseksi ja otettu käyttöön 1.8.2022.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen haasteet:

- jatkuvasti ja nopeasti muuttuva lainsäädäntö
- pätevän henkilöstön rekrytoiminen
- laskeva lasten syntyvyys
- erityistarpeiden kasvu
- varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen suunnitelmallinen arviointi

Perusopetus

Perusopetuslain mukaan opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja.

Perusopetukseen kuuluvat peruskoulut (1.-9. lk) ja harjaantumisopetus (1.-9. lk). Keuruulla on 3 koulua, jotka antavat opetusta vuosiluokille 1-6, yksi yhteiskoulu vuosiluokille 1 - 9 ja yksi yläkoulu vuosiluokille 7-9. Koulujen toiminnan tarkoituksena on antaa oppilailleen nykyaikaisin menetelmin heidän omien edellytystensä mukaista ja hyväksyttyä opetussuunnitelmaa noudattavaa opetusta, jotta he perustiedot ja -taidot saavutettuaan pystyvät hakeutumaan jatko-opintoihinsa, pystyvät sopeutumaan muuttuviin tilanteisiin sekä saamaan perusvalmiudet työelämää varten.

Opetus- ja kasvatustyön perustehtävän toteuttamisen keskeiset työvälineet ovat koulujen opetussuunnitelmat sekä oppilashuollon suunnitelma.

OPPILASENNUSTE 2023 - 2030

Taulukko 4 Oppilasennuste kouluittain 9/2023

Koulu	2023-2024	2024-2025	2025-2026	2026-2027	2027-2028	2028-2029	2029-2030
Haapamäen yhteiskoulu / ak	86	78	76	69	64	58	54
Einari Vuorelan koulu	23	22	24	21	15	12	10
Keuruun ala-aste	420	385	376	333	316	291	272
Pohjoislahden ala-aste	44	40	36	32	26	23	18
Alakoulut yht.	573	525	512	455	423	384	354
Haapamäen yhteiskoulu / yk	46	51	45	45	42	44	41
Keuruun yhteiskoulun yläkoulu	250	264	261	261	252	246	225
Yläkoulut yht	296	315	306	306	294	290	266
Peruskoulu yht.	869	840	818	761	717	674	620
Keuruun Yhteiskoulun lukio	130	133	148	161	169	164	159

Opetussuunnitelmat

Keuruun kaupungin esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelma löytyy verkkosivuilta seuraavasta linkistä: [Keuruun opetussuunnitelmat](#).

Perusopetuksen haasteet:

Oppilasaines on vuosi vuodelta aina vain monimuotoisempaa. Lainsäädäntö, kehittyvä diagnostiikka, perheiden erilaiset valmiudet, maahanmuutto – kaikki tuovat oman lisänsä luokassa vallitsevaan tavalliseen ikä- ja kehitystasohajontaan. Oppilaiden integroiminen perusopetusryhmiin asettaa omat haasteensa opetukselle ja sen laadulle. Työn vaativuuden huomattava kasvu ja uusi tuntijako asettavat voimakkaita odotuksia tukitoimien, erityisesti koulunkäyntiohjaajaresurssin järjestämiseen ja opettajille järjestettävään täydennyskoulutukseen sekä työssä jaksamisen kysymyksiin.

Aamu- ja iltapäivätoiminta

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä sekä lapsen tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvua, edistää lapsen hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta. Kasvun ja hyvinvoinnin palvelut järjestää koululaisten iltapäivätoimintaa 1-2-luokkalaisille omana toimintanaan. 3.-9.lk:n erityisen tuen oppilaille kaupunki tuottaa palvelun ostopalvelusopimuksella Keski-Suomen hyvinvointialueelle.

Keuruun keskustaajamassa toimintaa järjestetään Kivelän koululla ja kivikoululla, joissa lapsia on vuosittain yhteensä noin 40. Haapamäen yhteiskoululla on yksi toimintaryhmä ja lapsia vuosittain noin 10.

Tuen järjestäminen perusopetuksessa

Tuen kolmiportaisuus

Kolmiportainen opetuksen tuki jakautuu yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Tarvittavan tuen antaminen on kaikkien opettajien yhteinen tehtävä. Tuen portailla voidaan kulkea molempiin suuntiin. Kun tuen tarve vähenee, voidaan esimerkiksi siirtyä tehostetusta tuesta takaisin yleiseen tukeen pedagogisen arvion kautta.

Yleinen tuki

Yleinen tuki on laadukasta opetusta, missä huomioidaan oppilaiden erilaiset oppimistavat ja työskentelyrytmit. Yleisen tuen tukimuotoina painottuvat eriyttäminen, tukiopeus, oppilaan ohjaus ja osa-aikainen erityisopetus. Myös muut tukimuodot ovat mahdollisia.

Tehostettu tuki

Oppilaalla on oikeus saada tehostettua tukea, jos häntä ei voida riittävästi tukea yleisen tuen avulla tai tuen tarve jatkuu pidemmän aikaa. Tehostettu tuki on säännöllistä ja siinä hyödynnetään samanaikaisesti eri tukimuotoja kuten tukiopetusta, osa-aikaista erityisopetusta, oppilashuollon palveluita ja opintojen ohjausta. Tuen muotona voidaan käyttää myös samanaikaisopetusta ja opetuksen järjestämistä riittävän pienessä ryhmässä.

Erityinen tuki

Erityinen tuki koostuu oppilaalle annettavasta erityisopetuksesta tai muusta lain mukaisesta tuesta. Erityisopetus voidaan järjestää oppilaan etu ja opetuksen järjestämisedellytykset huomioiden muun opetuksen yhteydessä tai osittain tai kokonaan erityisluokalla tai muussa soveltuvassa paikassa.

Yleinen tuki Keuruulla

Yleisen tuen tavoitteena on oppilaan kokonaisvaltainen hyvinvointi. Yleinen tuki on pääasiassa luokan- ja/tai aineenopettajan sekä muiden oppilaan opetuksesta ja ohjauksesta vastaavien henkilöiden antamaa tukea, jonka lähtökohtana on välittäminen, huolenpito ja hyvä työilmapiiri. Tämä tarkoittaa työtapojen kehittämistä oppilaan tarpeita vastaaviksi siten, että parannetaan ja vaihdellaan oppimisympäristöjä, käytetään monipuolisia opetusmenetelmiä, tuetaan oppilaan oppimista ja tiivistetään eri toimijoiden yhteistyötä. Oppilaiden koulunkäyntiä ja oppimista tukevia yleisen tuen työmuotoja ovat mm. tukiopetus, eriyttäminen, samanaikaisopetus, yhteisopetus ja osa-aikainen tai konsultoiva erityisopetus. Koko luokkayhteisöä tukevat työmuodot, kuten luokkainterventiot (esim. Työrauha kaikille työmalli), parantavat luokan ilmapiiriä ja ovat siten yleistä koulunkäynnin ja oppimisen tukea koko luokalle. Erityisopettajien koko luokalle tekemät kartoitukset ja seulonnat ovat yleisen tuen keino löytää mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tuen tarpeessa olevat oppilaat ja siten tarjota tukea heille mahdollisimman varhain.

Tehostettu tuki Keuruulla

Tehostettu tuki rakentuu esi- ja perusopetuksen yleisesti käytössä oleville tukikäytänteille. Tuki ja sen toteuttaminen suunnitellaan ennen tukitoimien aloittamista. Välineinä käytetään pedagogista arviota (PA), jossa kuvataan oppilaan kokonaistilanne, annettu tuki ja tarvittava tuki. Pedagoginen arvio tehdään yhteistyössä oppilaan huoltajien ja oppilashuollon toimijoiden kanssa. Päätöksen teko perustuu pedagogisessa arvioon kirjattuun tietoon. Tehostetun tuen aloittaminen käsitellään monialaisessa ryhmässä. Kun ryhmässä on päätetty tehostetun oppimisen ja koulunkäynnin tuen aloittamisesta, oppilaalle tulee aina laatia oppimissuunnitelma.

Tehostettu tuki pohjautuu yleisen tuen muodoille. Tehostettu tuki poikkeaa yleisestä tuesta tukitoimien määrän ja keston suhteen. Tehostetun tuen muodot ovat pääosin samoja kuin

yleisen tuen muodot. Tehostetun tuen vaiheessa tuki on kuitenkin pitkäkestoisempaa, suunnitellumpaa ja tarkemmin kirjattua kuin yleisen tuen aikana.

Oppimisen tuki suunnitellaan niin, että sen laatu ja määrä vastaavat oppilaan kehitystasoa ja yksilöllisiä tarpeita. On tärkeää huolehtia oppilaan mahdollisuuksista onnistumisen kokemuksiin niin oppimisessa kuin ryhmän jäsenenäkin ja tukea oppilaan myönteistä käsitystä itsestään ja koulutyöstä. Tehostettu tuki toteutetaan joustavasti oppilaan koulunkäynnintarpeiden mukaan. Tehostettua tukea suunniteltaessa otetaan huomioon oppilaan fyysinen ja sosiaalinen oppimisympäristö sekä tarvittavat tukipalvelut niin, että oppilaalla on mahdollisuus oppiaineeseen oppimiseen ja kasvuun lähikoulun luokkayhteisössä. Osa-aikaisen erityisopetuksen, opintojen yksilöllisen ohjauksen ja joustavien opetusryhmien käytön sekä kodin kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu. Myös oppilashuollon osuutta oppilaan hyvinvoinnin edistäjänä ja ylläpitäjänä vahvistetaan. Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta. Tehostetun tuen vaiheessa oppiaineiden oppimääriä ei myöskään voida yksilöllistää.

Jos oppilas siirtyy takaisin yleisen tuen piiriin, myös tällöin asia käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen monialaisessa ryhmässä.

Erityinen tuki Keuruulla

Erityisen tuen tavoitteena on oppilaan kokonaisvaltainen oppimisen ja koulunkäynnin tukeminen niin, että hän voi suorittaa oppivelvollisuutensa ja saada pohjan opintojen jatkamiselle peruskoulun jälkeen. Erityiseen tukeen siirryttäessä oppilaalle tulee laatia pedagoginen selvitys (PS), joka kootaan aina yhdessä oppilaan huoltajien ja oppilashuollon toimijoiden kanssa. Pedagogisessa selvityksessä kuvataan oppilaan saama tehostettu tuki, arvioidaan tulevan tuen tarve ja kuvataan oppilaan kokonaistilannetta koulunkäynnissä. Pedagogisen selvityksen perusteella rehtori tekee hallintopäätöksen erityiseen tukeen siirtymisestä ja mahdollisesta oppiaineen yksilöllistämisestä. Erityisen tuen oppilaalle tulee aina laatia henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), jossa kuvataan oppilaalle yksilöllisesti suunniteltu tuki ja tavoitteet. Erityisen tue päätös tarkistetaan aina oppimisen nivelvaiheissa (2. ja 6. luokalla) sekä aina tuen tarpeen muuttuessa.

Erityinen tuki muodostuu kaikista olemassa olevista tukimuodoista sekä tarvittaessa myös oppimäärän yksilöllistämisestä. Tarvittava erityisopetus järjestetään joko kokonaan tai osittain yleisopetuksen luokassa tai kokonaan tai osittain erityisluokassa. Mikäli oppilaan erityisen tuen tarve on sellainen, ettei tukea voida järjestää lähikoulussa tai muun koulun yleisopetuksen ryhmässä, oppilas opiskelee erityisopetuksen opetusryhmässä. Erityisopetuksen opetusryhmiä on Keuruun ala-asteen ja Keuruun yhteiskoulun yläkoulun yhteydessä. Kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden opetusryhmät toimivat Keuruun ala-asteen Kivikoulussa. Oppilas voidaan myös sijoittaa sellaiseen erityisopetukseen erikoistuneeseen kouluun, josta löytyy hänen kasvun ja oppimisensa kannalta paras asiantuntemus ja oppilashuoltopalvelut.

Erityinen tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden mukaan. Erityisen tuen tehtävänä on myös vahvistaa oppilaan itsetuntoa ja opiskelumotivaatiota ja kannustaa häntä ottamaan edellytystensä puitteissa vastuuta opiskelustaan.

Tuki- ja erityisopetus

Perusopetuslain mukaan ”Oppilaalla, joka on tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan tai muutoin tarvitsee oppimisessaan lyhytaikaista tukea, on oikeus saada tukiopetusta”. Tukiopetus on eriyttämisen muoto, jossa oppilas saa yksilöllistä ohjausta ja oppimisvaikeuksia helpottavia tehtäviä. Tukiopetus tulee aloittaa mahdollisimman nopeasti, kun oppimisvaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan. Aloitteen tukiopetuksen antamisesta oppilaalle tekee ensisijaisesti opettaja, mutta tukiopetusta voidaan myös huoltajan tai oppilaan aloitteesta. Tukiopetuksen toteuttamisesta päättää ja vastaa opettaja. Tukiopetusta annetaan joko työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana tai niiden ulkopuolella niin paljon kuin se on oppilaan koulunkäynnin kannalta tarkoituksenmukaista ja siihen on koululla voimavaroja.

Edelleen perusopetuslaissa todetaan, että oppilaalla, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun opetuksen ohessa. Osa-aikaisella erityisopetuksella voidaan parantaa oppilaan oppimisedellytyksiä ja ehkäistä oppimisen eri alueisiin liittyvien ongelmien kasvua. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan esimerkiksi oppilaille, joilla on kielellisiä tai matemaattisiin taitoihin liittyviä vaikeuksia, oppimisvaikeuksia yksittäisissä oppiaineissa, vaikeuksia opiskelutaidoissa, sosiaalisissa taidoissa tai koulunkäynnissä. Osa-aikaista erityisopetusta voidaan antaa joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena, ja sitä voidaan antaa kaikilla tuen tasoilla. Painopiste osa-aikaisessa erityisopetuksessa on varhaisessa tuessa ja siten alakoulun alaluokilla.

Erityisopetus on erityisen tuen keskeinen pedagoginen osa-alue ja sen tehtävänä on tukea oppilaan oppimista. Sellaisen oppilaan, jolle on tehty erityisen tuen päätös, opetus ja muu tuki annetaan hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) mukaisesti. Erityisopetus järjestetään oppilaan etu ja opetuksen järjestämisedellytykset huomioon ottaen muun opetuksen yhteydessä tai osittain tai

kokonaan erityisluokalla tai muussa soveltuvassa paikassa. Mikäli oppilaan erityisen tuen tarve on sellainen, ettei tukea voida järjestää lähikoulussa tai muun koulun yleisopetuksen ryhmässä, oppilas opiskelee erityisopetuksen opetusryhmässä. Erityisopetuksen opetusryhmiä on Keuruun ala-asteen ja Keuruun yhteiskoulun yläkoulun yhteydessä. Kehitysvammaisten pidennetyn oppivelvollisuuden opetusryhmät toimivat myös Keuruun ala-asteen keskustan yksikössä. Oppilas voidaan myös sijoittaa sellaiseen erityisopetukseen erikoistuneeseen kouluun, jossa hänen kasvun ja oppimisen kannalta paras asiantuntemus ja oppilashuoltopalvelut.

Hyvä perusopetus sekä oppimisen ja kasvun tuki ovat erityisen tuen tarpeen syntyminen ehkäisyn olennainen perusta. Painopistettä siirretään nykyistä selkeämmin varhaiseen tukeen ja ennalta ehkäisevään toimintaan sekä vahvistetaan oppilaalle annettavan tuen suunnitelmallisuutta.

Haasteena oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestäminen ja resursointi

Samoin kuin yleisopetuksen niin myös erityisopetuksen piirissä lasten vaikeudet ovat yhä monimuotoisempia. Oppimisvaikeuksien tutkimus tuottaa toisaalta apua ongelmien diagnosoimiseen, mutta toisaalta samalla lisää painetta saada aikaan tuloksia oppimisvaikeuksien hoitamisessa. Lisäksi sosio-emotionaaliset vaikeudet ovat selkeästi ottamassa yhä enemmän aikaa opettajien ja erityisopettajien työssä, mikä aiheuttaa tavallistakin enemmän tarvetta yhteistyöhön sekä kotien että eri asiantuntijatahojen kanssa. Kaiken kaikkiaan erityisopettajan työnkuva on muuttunut siten, että merkittävä osa työstä on moniammatillista yhteistyötä ja konsultaatiota.

Valtakunnallisten linjausten mukaan erityisoppilaiden integraatio/ inklusio lisääntyy koko ajan. Lapselle on sosiaalisesti tärkeää saada opiskella lähikoulussaan, mutta inklusioon liittyy myös haasteita. Oppilaalle on järjestettävä hänen tarvitsemansa tuki hänen koulupaikastaan riippumatta, myös silloin, kun hän opiskelee yleisopetuksen ryhmässä. Tämän takia tukitoimista on pystyttävä huolehtimaan myös silloin, kun erityisopetus annetaan muun opetuksen yhteydessä. Opettajien täydennyskoulutusta on suunnattava siten, että he yhä paremmin pystyvät ottamaan huomioon erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tarpeet.

Yhä enemmän kaikessa oppilaita tukevassa toiminnassa pyritään mahdollisimman varhain puuttumaan niihin kehityskulkuihin, jotka saattavat jossain vaiheessa johtaa lapsen tai nuoren syrjäytymiseen. Koulu pyrkii estämään tätä mm. joustavalla perusopetuksella, missä osa opiskelusta suoritetaan työpaikoilla, osa koulussa.

Vaikka oppilasmäärät ovat pienentyneet, erityisopetuksen tarve ei ole vähentynyt.

Erityisopetukseen suunnatut resurssit ovat suhteessa kasvaneet. Toisaalta lain velvoite tukea oppilasta heti tuen tarpeen ilmennyttyä sekä sosio-emotionaalisten ja sopeutumattomuuden ongelmien yleistymisen lisäävät oppimisessa ja koulunkäynnissä tuettavien oppilaiden määrää. Erityisopetuksen resurssia suunnataan ensisijaisesti tuen

tarpeen kartoituksiin ja tuettavien oppilaiden löytymiseen mahdollisimman varhain sekä tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden kuntoutukseen ja opettamiseen. Resurssien käyttöä priorisoitaessa toimenpiteet suunnataan niihin ongelmiin, jotka lapsen tulevaisuuden kannalta näyttävät uhkaavimmilta.

Oppilashuolto

1.8.2014 voimaan tulleen Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) mukaisesti oppilas- ja opiskeluhuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilas- ja opiskeluhuoltona. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon. Opiskeluhuoltoa toteutetaan moniammatillisesti ja yhteistyössä huoltajien kanssa. Opiskeluhuollolla tarkoitetaan hyvän oppimisen, psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Oppilashuollolla tarkoitetaan esi- ja perusopetuksessa oppilashuoltoa ja lukiossa opiskelijahuoltoa.

Oppilashuoltoon kuuluvat opetussuunnitelman mukainen oppilashuolto ja oppilashuollon palvelut, jotka ovat kansanterveyslaissa tarkoitettu kouluterveydenhuolto sekä lastensuojelulaissa tarkoitettu kasvatuksen tukeminen.

Oppilashuollon tavoitteena on edistää lapsen ja nuoren hyvää oppimista, kasvua ja kehitystä. Terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön luominen sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistäminen ovat osa tätä tehtävää. Oppimisen esteiden ja kasvuun liittyvien ongelmien tunnistaminen mahdollistaa oppilaan tarvitseman varhaisen tuen ja ehkäisee syrjäytymistä.

Oppilashuollon järjestämisvastuu siirtyi vuoden 2023 alussa Keski-Suomen hyvinvointialueelle. Keuruun kaupungin oppilashuollon suunnitelma on päivitetty yhteistyössä Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa vuonna 2023. Keuruun oppilashuollon suunnitelma löytyy liitteestä 9. Iso-Kirja opiston oppilashuollon suunnitelma löytyy liitteestä 10.

Koulunkäynninohjaajat

Koulunkäyntiohjaajat ovat pedagogista henkilökuntaa, joka tekee työtä oppilaiden kanssa. Usein nämä oppilaat tarvitsevat erityistä tukea koulunkäynnissään ja näin ollen henkilökunnalla tulisi olla riittävästi valmiutta kohdata työssä vastaan tulevat vaativat tilanteet. Myöskään ohjaajan vaihtuminen lukuvuoden aikana ei edesauta erityistä tukea tarvitsevan lapsen ongelmien korjaantumista.

Fyysinen oppimisympäristö

Fyysiseen oppimisympäristöön kuuluvat koulun tilat, opetusvälineet, ml. lukien tieto- ja viestintäteknologia, oppimateriaalit sekä rakennettu lähiympäristö ja ympäröivä luonto. Fyysisen oppimisympäristön laadun kehittämisessä merkityksellisiä ovat oppimista edistävät tilaratkaisut. Toimiva fyysinen ympäristö edistää oppimista, hyvinvointia,

terveyttä ja turvallisuutta. Koulun tila-, kaluste- ja välineratkaisujen avulla tuetaan tilojen joustavaa käyttöä, oppilaiden joustavaa ryhmittelyä sekä erilaisten vuorovaikutustilanteiden hyödyntämistä opetuksessa. Monipuolisesti hyödynnettävissä olevat tilat edistävät oppilaan aktiivista osallistumista, tutkimista ja kokeilua sekä oppilaskeskeisten työmuotojen ja tiedonhankintatapojen käyttöä. Suunnittelussa otetaan huomioon myös tilojen viihtyisyys, järjestys ja esteettisyys.

Toimiva ja motivoiva fyysinen ympäristö edistää oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta. Terveellinen oppimisympäristö vaikuttaa merkittävästi myös koulussa viihtymiseen. Fyysisen oppimisympäristön tulee olla ergonominen ja tukea oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaista kasvua ja oppimista. Toimiva oppimisympäristö vähentää tapaturmia ja onnettomuuksia.

Koulukiinteistöt ovat tehokkaassa käytössä. Keuruun yhteiskoulun yläkoulun ja lukion sisätilojen ilmanlaatua seurataan säännöllisesti mm. liikuntasalien ja luokkien osalta. Koulupäivän aikana koulutiloissa voidaan järjestää perusopetuksen ohella mm. kerhotoimintaa. Muina aikoina tiloja voidaan käyttää koulutus-, kulttuuri-, liikunta- ja harrastustoimintaan.

Hyvinvointi ja turvallisuus

Lapsella ja nuorella on oikeus turvalliseen kasvu- ja opiskeluympäristöön. Tämä pitää sisällään myös koulumatkat, ja turvallisuuteen kuuluu myös tietoturvallisuus.

Hyvinvoinnin vahvistamisessa on tärkeää oppilaan sosiaalinen kuuluminen koulun ja luokan yhteisöön, turvallisuuden ja luottamuksen kokeminen koulussa sekä myönteisen palautteen saaminen. Hyvä ilmapiiri edistää koko yhteisön hyvinvointia. Ongelmia ehkäistään ennalta ja toimitaan varhaisen puuttumisen periaatteiden mukaisesti.

Kouluympäristö suunnitellaan edistämään oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta. Hyvinvointia ja turvallisuutta kehitetään kodin ja koulun ja useiden eri ammattiryhmien ja eri hallinnonalojen välisenä yhteistyönä.

Kouluilla tulee olla ajan tasalla olevat koulujen turvallisuuteen liittyvät suunnitelmat ja ohjeet. Kriisitilanteita varten on oltava toimintamallit ja keskinäisestä vastuunjaosta on sovittava selkeästi. Koulukiusaamisen vastainen toimintaohjelma on jokaisella koululla. Lisäksi kouluissa tulee olla järjestyssäännöt, ja niistä käydään säännöllistä keskustelua oppilaiden ja huoltajien kanssa.

Haasteet:

- haastavan ja väkivaltaisen käyttäytymisen lisääntyminen kouluissa asettaa omat haasteensa turvallisen kasvu- ja opiskeluympäristön saavuttamiselle. Tilojen tulisi olla turvalliset yhtä lailla oppilaille kuin henkilökunnalle, niin fyysisesti kuin henkisesti.
- työturvallisuuden mukainen vaarojen arviointi ja riskien kartoittaminen sekä jatkuva päivittäminen

- turvallisuutta ja hyvinvointia edistävät toimintamallit ovat kaikkien tiedossa ja niitä harjoitellaan säännöllisesti
- sisäilmaongelmiin puuttuminen aikailematta ja tarvittavien korjausten suorittaminen viivyttelemättä

Perusasteen ja toisen asteen nivelvaihe

Keuruulaisten nuorten sijoittumista perusasteen jälkeisiin opintoihin kuvataan alla olevassa taulukossa 5.

Taulukko 5 Keuruulaisten nuorten sijoittuminen peruskoulun jälkeen 9/2023

	2022	2023
Peruskoulu kesken	4	1
Valmentavat koulutukset (esim. TUVA)	3	7
Keuruun lukio	29	33
Muut lukiot	8	18
Ammattiopisto Gradia, Jyväskylä	31	28
Ammattiopisto Gradia, Jämsä	1	4
Mäntän seudun koulutuskeskus	5	10
Muut ammatilliset oppilaitokset	6	10
Ei opinnoissa		
Yhteensä oppivelvollisia	87	111

Oppivelvollisuus uudistus

Laajennettu oppivelvollisuus astui voimaan vuonna 2021. Lakia sovellettiin ensimmäisen kerran niihin oppivelvollisiin, jotka keväällä 2021 olivat perusopetuksen 9. luokalla (pääosin vuonna 2005 syntyneet).

Jatkossa oppivelvollisuus päättyy, kun nuori täyttää 18 vuotta tai kun hän tätä ennen suorittaa toisen asteen tutkinnon (ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto).

Oppivelvollisuusiän nostaminen 18 vuoteen ja oppivelvollisuuden laajentaminen toiselle asteelle edellyttää sen varmistamista, että kaikilla perusopetuksen päättävillä on toisen asteen opinnoissa tarvittavat tiedot, taidot ja osaaminen.

Toisen asteen koulutus

Keuruun seutukunnalla toimii joustava toisen asteen koulutus, jota on kehitetty yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien, seudun muiden toimijoiden ja

elinkeinoelämän kanssa seudun tarpeita monipuolisesti palvelevaksi. Keuruun lukion monipuolinen kurssitarjonta mahdollistaa nuorelle yksilöllisen opinpolun. Kurssitarjontaa täydentävät tiivis yhteistyö kansalaisopiston ja musiikkiopiston kanssa.

Keuruulla Gradia järjestää lähihoitaja- ja hoiva-avustajakoulutusta nuorille ja aikuisille. Opintoihin voi hakeutua jatkuvan haun kautta ympäri vuoden. Sosiaali- ja terveysalan opinnot on mahdollista aloittaa Keuruulla kaksi kertaa vuodessa.

Lisäksi tutkintokoulutukseen valmentava koulutus eli TUVA antaa valmiuksia toisen asteen koulutuksen suorittamista varten (ammattillinen koulutus ja lukiokoulutus). Opintojen aikana nuori voi tutustua koulutusaloihin, vahvistaa opiskelutaitoja ja tehdä suunnitelmia tulevaisuutta varten. Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus on tarkoitettu oppivelvollisuusikäisille sekä muille vailla toisen asteen tutkintoa oleville oppijoille, jotka tarvitsevat valmentavaa koulutusta. TUVA-koulutus on tarjolla kevään 2024 yhteishaussa niin, että koulutus alkaa Keuruulla elokuussa 2024 Mäntän seudun koulutuskeskuksen toteuttamana.

Oppivelvollisuuslaki (1212/2020) toi mukanaan koulutuksen järjestäjälle ja asuinkunnalle uusia tehtäviä ja vastuita, jotka muuttivat olemassa olevia tehtäviä ja työnkuvia. Nuorten ohjaamisessa ovat mukana koulun henkilökunta, tärkeimpinä opinto-ohjaajat, joille laki toi mukanaan uusia valvontatehtäviä.

Opiskelijan ohjaus ja tukeminen lukiossa

Keuruun lukioon on laadittu ohjaussuunnitelma ja opiskelijahuoltosuunnitelma. Nämä suunnitelmat linjaavat nuoren saamaa tukea opintojen aikana. Opiskelijan tukemisessa on tärkeä rooli aineenopettajilla, ryhmänohjaajilla, opinto-ohjaajalla, erityisopettajalla, terveydenhoitajalla ja koulukuraattorilla sekä koulupsykologilla. Lukiossa toimii moniammatillinen opiskelijahuoltotyöryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti. Keuruun lukion keskiarvoraja on matala, joka tuo osaltaan myös haasteita esimerkiksi opiskelun erityiseen tukeen.

Kasvun ja hyvinvoinnin palveluiden kustannukset

Taulukko 6 Kasvun ja hyvinvoinnin palveluiden nettokustannukset 2020-2022

Kasvun ja hyvinvoinnin palveluiden nettokustannukset vuosina 2020-2022	2020	2021	2022
Varhaiskasvatus	5 116 219	5 466 480	5 507 731

Perusopetus	10 044 047	10 982 128	11 384 484
Koulutus	1 585 088	1 848 949	1 768 730

Nuorisopalveluiden nettokustannukset olivat noin 275 000 euroa vuonna 2022. Lasten ja nuorten kulttuurin nettokustannukset olivat noin 15 000 euroa vuonna 2022.

VAPAA-AJAN PALVELUT

Nuorisopalvelut

Keuruun kaupungin nuorisopalvelut tukevat nuorten kasvua ja osallisuutta erilaisissa elämäntilanteissa tarjoten monipuolista ennaltaehkäisevää toimintaa nuorille. Tavoitteena on edistää nuorten vaikuttamismahdollisuuksia, yhdenvertaisuutta sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Nuorisopalvelut luovat toiminnallisia ja haasteellisia edellytyksiä nuorille toimia yhdessä eri yhteistyötahojen kanssa. Tavoitteiden lähtökohtina ovat mm. yhteisvastuu, kulttuurien moninaisuus, kestävä kehitys, terveet elämäntavat ja monialainen yhteistyö. Yhteistyötä tehdään muiden toimijoiden kanssa kuten Keuruun seurakunnan nuorisotyön, Partion sekä myös molempien yläkoulujen kanssa. Moniammatillista yhteistyötä tehdään muun muassa IsoN-verkostoryhmässä.

Nuorisopalveluiden tehtävä on myös tukea paikkakunnan muiden tahojen järjestämää toimintaa nuorille ja tätä tehdään avustusten, tilojen vuokraamisen, tiedottamisen, asiantuntijana toimimisen ja koulutusten tarjoamisen kautta. Myös nuorten omaehtoista toimintaa tuetaan.

Nuorisolaki sekä valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2020-2023 toimii suuntaa-antavana ohjenuorana toiminnan sisältöön ja menetelmiin. Lisäksi Keuruun nuorisopalveluille on tehty vuosille 2023-2026 oma kehittämissuunnitelma, jossa kuvataan kaupungin tuottamia nuorisopalveluita ja tämän työn yhteistyömalleja ja kehittämiskohteita.

Nuorisopalvelun tulosalueesta vastaa nuorisopalveluiden vastaava. Nuorisopalveluilla työskentelee lisäksi yksi vastaava nuoriso-ohjaaja, nuorisotilaohjaaja sekä

KEURUU

tilatoiminnassa ohjaajina tai erityisharrastusryhmien ohjaajina toimivat tuntityöntekijät, jotka ovat yksi edellytys toiminnan laajaan toteutumiseen.

Lisäksi Nuorisopalveluilla työskentelee kaksi etsivää nuorisotyöntekijää ja kaksi nuorten työpajan työvalmentajaa. Etsivän nuorisotyön ja työpajan tilat sijaitsevat yhteisissä tiloissa Nuorten Ohjauskeskus Loisteessa Kivilouhoksella. Nuorten työpajatoiminnan tehtävänä on valmennuksen avulla parantaa nuoren valmiuksia päästä koulutukseen, suorittaa koulutus loppuun ja päästä avoimille työmarkkinoille tai muuhun tarvitsemaansa palveluun. Työpajatoiminnan tarkoituksena on parantaa nuoren elämänhallintataitoja sekä edistää hänen kasvuaan, itsenäistymistään ja osallisuutta yhteiskuntaan. Nuori valmentautuu tekemällä työtä tai työtoimintaa omien edellytystensä mukaan. Toiminta on suunnattu 18-29-vuotiaille nuorille.

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille (Nuorisolaki 1285/2016). Kohderyhmänä ovat alle 29-vuotiaat nuoret.

Nuorten mahdollisuudesta osallistua ja vaikuttaa nuorisovaltuustossa tai vastaavassa nuorten vaikuttajaryhmässä säädetään kuntalain (410/2015) 26 §:ssä. Sen lisäksi mitä tässä laissa tai muualla laissa säädetään, kunnan ja valtion viranomaisen tulee tarjota ja järjestää nuorille mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa paikallista, alueellista ja valtakunnallista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn tai heitä tulee muutoin kuulla mainituissa asioissa. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa. (Nuorisolaki luku 6 pykälä 24.)

Keuruulla vuodesta 2001 toiminut nuorisovaltuusto koskee 13-22 -vuotiaita nuoria, jotka pyrkivät edistämään nuorten toimintaa kaupungissa ja toimia nuorten äänitorvena suhteessa päättäjiin. Keuruun kaupunki on saanut Nuorisovaltuustojen liiton myöntämän nuorisovaltuustomyönteisen kuntasertifikaatin.

Lisäksi alakoulun vaikuttamistoimintamuotona on vakiintunut Lasten Parlamentti 4-6-luokkalaisille, johon jokainen alakoulu valitsee edustajansa, joiden tehtävä on edustaa oman koulun oppilaita. Lasten Parlamentin kautta lisätään lasten osallisuutta ja tuodaan lasten ääntä päätöksentekoon.

Nuorisotilaosallisuutta toteutetaan tilatyössä erilaisten projektien ja nuortenryhmien kautta. Lisäksi nuorisokeskus Kipinällä toimii oma nuorten vaikuttamiskanava TaTo eli talotoimikunta, joka koostuu joukosta aktiivisia yli 13-vuotiaita nuoria, jotka edustavat kaikkia tilalla käyviä nuoria. Talotoimikunnan pääasiallinen tehtävä on kehittää nuorten omaa toimintaympäristöä konkreettisesti, toimia esikuvana muille tilaa käyttäville nuorille ja näin lisätä yhteisöllisyyttä.

Nuorisopalvelut hallinnoivat kahta nuorisotilaa, Haapamäen nuorisotilaa ja Keuruun nuorisokeskus Kipinää. Nuorisotilatyö on maksutonta matalan kynnyksen nuorisotyötä, jolla mahdollistetaan osallistuminen ohjattuun, osallistavaan, päihteettömään ja yhteisölliseen toimintaan. Nuorisotilan toimintakausi rakentuu vaihtuvien teemojen, tavoitteiden ja tarpeiden mukaan.

Avointen ovien toiminta on suunnattu alakoulun 4. luokkalaisista 2. asteen opiskelijoihin eli 10-18-vuotiaisiin ja toimintaa on lisäksi porrastettu eri ikäryhmien mukaan. Kipinä on nuorisopalveluiden toimitila kaikille keuruulaisille nuorille ja sen palveluja yhteistyössä käyttävät lisäksi koulut sekä erilaiset nuorten vapaat toimintaryhmät, järjestöt ja muut toimijat. Haapamäen nuorisotilat sijaitsevat uuden yhteiskoulun kanssa samassa rakennuksessa. Päivisin tiloissa toimii Haapamäen iltapäivätoiminta ja tilaa käyttää lisäksi omaan toimintaan seurakunta, Multian 4h ja Haapamäen MLL perhekahvila. Nuopparilla on kaksi nuorten iltaa viikossa, joista toinen on kaupungin pitämä ja toinen seurakunnan.

Keuruun nuorisopalvelut osallistuvat vahvasti koulussa tehtävään nuorisotyöhön esimerkiksi toteuttamalla ryhmätyöspäiviä, pitämällä mediakasvatus- ja turvataitopajoja, tarjoamalla teatteriesityksiä, toteuttamalla erilaisia tempauksia, osallistumalla koulun tapahtumiin ja vanhempainiltoihin sekä tekemällä yhteistyötä oppilaskuntien kanssa. Yhteistyötä koulunuorisotyön tiimoilta tehdään tiiviisti seurakunnan, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa. Myös koulun kautta tiedottaminen on tärkeää, koulu voi ohjata nuoria toimintoihimme esimerkiksi Kipinän ryhmiin tai harrastustoiminnan pariin. Yläkoulujen kanssa on lisäksi sovittu lukuvuosittain kiertävät teemat:

1. Ihmissuhteet (kansainvälisyysteema mukana) 2023-2024
2. Mielenterveys 2024-2025
3. Päihdekasvatus/Selvästi onnellinen 2025-2026

Teemojen ympärille järjestetään lukuvuosittain erilaisia tempauksia yläkouluilla ja teemat näkyvät myös muissa toiminnoissa, kuten nuorisotiloilla ja toimintaryhmissä.

Nuorisopalveluiden kehittämissuunnitelma vuosille 2023-2026 on liitteessä 1.

Nuorisopalvelut tarjoavat:

1. Nuorisotilatoimintaa (Keuruu, Haapamäki)
2. Nuorten projekti- ja tiimitoimintaa
3. Toimintaryhmiä
4. Koulutus- ja kurssitoimintaa
5. Kansainvälistä nuorisotyötä
6. Hanketoimintaa
7. Musiikki- ja bänditoimintaa
8. Osallisuus- ja vaikuttamiskanavia (TaTo, NuVa, Lasten Parlamentti)
9. Leiritoimintaa (esim. lasten leirit, nuorten Duunileiri)

10. Retkiä (esim. huvipuisto- ja laskettelureissu)
10. Tapahtumia (esim. bänditapahtumat)
11. Koulunuorisotyötä (esim. ryhmäytykset, tempaukset)
12. Etsivä nuorisotyö
13. Nuorten työpaja-toiminta

Haasteet:

- Riittävien resurssien turvaaminen (valtakunnalliset resurssit, sekä työntekijäresurssit)
- Eri nuorten ilmiöihin vaikuttaminen, esim. some, päihteet, väkivalta.
- Toiminnan luisuminen ennaltaehkäisevästä työstä korjaavalle
- Nuorten ongelmien ilmentyminen ja haasteet

Kulttuuripalvelut, lasten ja nuorten kulttuuri

Lapset ja nuoret ovat kulttuurityön keskeisin kohderyhmä. Vuodesta 2013 alkaen käytössä ollut kulttuurikasvatussuunnitelma ”Oppia- ja elämyksiä kulttuurista” linjaa keskeiset sisällöt koulujen- ja varhaiskasvatuksen kulttuurisisällöiksi. Tavoitteena on kehittää lastenkulttuuripalveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta. Työ on suunnitelmallista ja sitä koordinoimaan on nimetty koulujen- ja varhaiskasvatuksen ohjaustyhmät. Keuruun museo, nuorisopalvelut, kirjasto, opistot sekä kulttuurijärjestöt tuottavat keskeiset sisällöt ohjelmaan. Kulttuurielämykset tuodaan koulujen ja varhaiskasvatuksen arkeen niin, että kaikki lapset pääsevät niistä osallisiksi. Tämän lisäksi tarjotaan kaikille avoimia lastenkulttuuritilaisuuksia.

Opetussuunnitelman keskeisiksi tavoitteiksi on asetettu mm.

1. tarjota lapsille ja nuorille yhdenvertaiset mahdollisuudet tutustua ja osallistua kaupungin taide- ja kulttuuripalveluihin
2. kasvattaa kulttuurin ymmärtämiseen ja arvostamiseen
3. tutustuttaa lapset eri kulttuureihin taiteen aloihin
4. luoda elinikäinen kulttuurisuhde kulttuuriportaiden avulla ja kasvattaa heistä aktiivisia kulttuurin käyttäjiä ja tuottajia
5. opettaa havainnoimaan, soveltamaan, ilmaisemaan, tunnistamaan ja tuottamaan kulttuuria.
6. mahdollistaa alueellisen kulttuuritarjonnan hyödyntämisen kulttuurityössä
7. tuoda kulttuurielämyksiä lasten- ja nuorten arkeen luovuuden, hyvinvoinnin ja terveyden tueksi

Keuruu on maakunnan lastenkulttuuriverkoston, eli Kulttuuriaitan jäsen. Tätä kautta saamme Opetusministeriön tukea opetussuunnitelman toteutukseen n. 3500€/vuosi.

Kulttuuritalo Kimara tarjoaa erinomaiset puitteen opistojen ja koulujen esittävän taiteen harrastamiseen ja opetustoimintaan.

Keuruun kulttuuri- ja nuorisopalvelut tukevat valtakunnallista Keuruun musiikkileiriä ja Soiton paikka –konserttisarjaa 10.000€/vuosi. Vuoden 2023 aikana aloitetaan Hyvinvointialueiden kanssa Kulttuurineuvolatoiminnan kehittämistyö ja käynnistetään kulttuurisen nuorisotyön yhtistyöverkoston toiminta. Kulttuuriportaattisuunnitelma löytyy liitteestä 4.

Liikuntapalvelut

Lapset-, nuoret ja perheet ovat liikuntapalveluiden näkökulmasta tärkeä kohderyhmä. Tavoitteena on, että lapset ja nuoret omaksuvat liikunnallisen elämän tavan lapsuuden ja nuoruuden aikana.

Liikuntapalveluiden roolina on luoda ja ylläpitää liikkumaan kannustavia ja liikuntaa mahdollistavia olosuhteita. Liikuntapalvelut tekee tiivistä yhteistyötä ja tukee liikuntaa järjestäviä toimijoita, joihin lukeutuu esimerkiksi kolmannen sektorin liikuntaseurat. Liikuntapalvelut ylläpitävät ja kehittävät myös omaehtoisen liikkumisen olosuhteita.

Lisäksi Keuruun liikuntapalvelut järjestää omana toimintanaan matalan kynnyksen maksuttomia liikuntaryhmiä peruskouluikäisille lapsille mm. osana koulujen kerhotoimintaa.

Liikuntapalvelut järjestää erityislapsille kohdennettuja soveltavan liikunnan ryhmiä. Lisäksi yhdistysten järjestämää erityislusten harrastustoimintaa tuetaan.

Keuruun päiväkodit osallistuvat Liikkuva varhaiskasvatus-ohjelmaan sekä Keuruun peruskoulussa toteutetaan Liikkuva koulu-ohjelman tavoitteita ja toimenpiteitä. Keuruun lukio on osallistunut Liikkuva opiskelu-ohjelmaan.

Keuruun liikuntasuunnitelma vuosille 2021-2024 löytyy liitteestä 5.

Kirjastopalvelut

Lasten- ja nuortenkirjastotyön keskeisiä tavoitteita ovat lukemisen ja erilaisten lukutaitojen edistäminen sekä mediakasvatus. Tutkimusten mukaan yhdessä lukeminen on keskeisessä roolissa lapsen ja vanhemman välisen vuorovaikutussuhteen muodostumisessa, ja tarinoiden maailma tarjoaa lapsille tavan käsitellä kokemuksiaan ja laajentaa sanavarastoaan. Kyky hakea tietoa ja arvioida erilaisten tekstien, kuvien ja muiden medioiden merkityksiä taas on aktiivisen kansalaisuuden edellytys. Kirjasto pyrkii ennaltaehkäisemään kansalaisten kahtiajakautumista lukutaidon ja koulutustason perusteella tarjoamalla kaikille yhtäläiset mahdollisuudet lukemiseen ja pääsyyn

mediasisältöihin. Koska kirjastonkäytön perustottumukset luodaan usein jo lapsuudessa, on tärkeää, että kaikenikäisten lasten on helppo tulla kirjastoon yksin tai vanhempiansa kanssa, ja että lapsille ja nuorille tarkoitettun aineiston valikoima pidetään mahdollisimman laajana. Lapset ovat tärkeä asiakasryhmä kirjaston kaikissa toimipisteissä. Haapamäen päiväkodin, Pohjoislahden koulun ja Einari Vuorelan koulun lapsia palvelee kirjastoauto.

Lapsille tarkoitettun lainattavan aineiston (kirjat, elokuvat, pelit, musiikki) riittävyteen ja laatuun kiinnitetään erityistä huomiota. Lisäksi kirjasto järjestää lapsille erilaisia tapahtumia, esimerkiksi satuhetkiä, nukketatteriesityksiä, pehmojen yökyläilyä ja peliturnauksia. Päiväkotij- ja muita varhaiskasvatusikäisten ryhmiä kannustetaan vierailemaan kirjastossa, ja pyynnöstä heille laaditaan esimerkiksi kirjapaketteja toivotuista aiheista. Lapsella on mahdollisuus saada huoltajien suostumuksella oma kirjastokortti jo ennen kouluikää, ja viimeistään ensimmäisellä luokalla ne jaetaan kaikille. Kirjaston kouluille suunnatun toiminnan raamit on määritelty kaupungin kulttuuritoimen kokoamassa Kulttuuriportaatsuunnitelmassa, jota päivitetään vuosittain. Koululaisille tarjotaan resurssien mukaan sekä mediakasvatusta (kirjastonkäytön ja monilukutaidon opetusta) että lukemaan innostamista (esim. kirjavinkkausta ja tukea lukudiplomien suorittamiseen).

Kirjaston päämääränä on edistää mediakasvatus- ja lukutaitotyötä vuosittain myös hankkeiden avulla, joko hakemalla niitä itse tai osallistumalla yhteishankkeisiin. Myös kirjastonkäytön esteiden poistaminen perheiltä ja lapsilta on merkittävä tavoite. Edellytykset lasten tavoittamiseen ovat palvelun maksuttomuuden ja matalan kynnyksen vuoksi periaatteessa hyvät. Käytännössä nyt tavoitetaan erinomaisesti tietty osuus, toisia taas ei lainkaan.

Kuva: vapaa-aikatoimen arkisto

Läntisen Keski-Suomen musiikkiopisto

Musiikkiopiston opetus on taiteen perusopetuslain mukaista tavoitteellista pääasiassa lapsille ja nuorille annettavaa opetusta. Opetusta annetaan musiikissa. Oppilaat otetaan opetukseen ilmoittautumisjärjestyksessä.

Lapsiryhmät kansalaisopistossa

Kansalaisopistossa voivat opiskella kaikenikäiset. Opistossa on myös erillisiä alle 16 – vuotiaiden ryhmiä. Uusia lapsille tarkoitettuja ryhmiä voidaan vuosittain perustaa tarpeen mukaan.

Harrastamisen Suomen malli

Harrastamisen Suomen mallissa päätavoitteena on lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen. Tarkoituksena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä. Erityisenä kohde ryhmänä ovat syrjäytymisvaarassa olevat lapset ja lapset, joilla ei ole säännöllisiä harrastuksia. Suomen mallissa yhdistyvät lasten ja nuorten kuuleminen harrastustoiveista, olemassa olevien hyvien käytäntöjen ja toimintatapojen koordinoiminen sekä koulun ja harrastustoimijoiden yhteistyö.

Keuruun kaupunki on osallistunut vuodesta 2021 alkaen Suomen harrastamisen mallin toteuttamiseen. Saadun valtionavustuksen myötä on voitu järjestää n. 20 maksutonta kerhoa koulupäivien yhteyteen. Kerhojen sisällöt vaihtelevat eri teemoittain. Kerhotoimintaa järjestetään koulupäivien yhteydessä. Toiminta on tarkoitettu vakiinnuttua.

Seurakuntien ja alan järjestöjen toiminta

Järjestötoiminta tarjoaa monenlaisia mahdollisuuksia osallistumiseen ja vaikuttamiseen. Harrastustoiminta tukee lapsen ja nuoren kasvua. Järjestöt tekevät korvaamattoman arvokasta työtä kuntalaisten hyväksi.

Kumppanuudet järjestöjen kanssa ovat merkittävä muutosvoima tulevaisuuden kunnassa. Järjestöystävällisessä kunnassa järjestöt, yhdistykset ja seurakunnat ovat aidosti kunnan kumppaneita kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Keuruun seurakunta

Keuruun seurakunnalla on lapsille ja nuorille mm. seuraavaa toimintaa: vauvakerho, perhekerho, päiväkerhot 3-6-v. lapsille. Lisäksi seurakunta järjestää lasten harrastustoimintaa mm. kokki-, sähly-, lapsikuoro-, pienoissähköauto-, koripallo-, ja seka kerhoja. Lisäksi järjestetään erilaisia tapahtumia, leiripäiviä ja retkiä lapsiperheille pitkin vuotta. Varhaisnuorille ja nuorille leirejä ja retkiä koulujen loma-aikoina ja joskus viikonloppuisin. Diakoneilta saa apua arjen vaikeuksissa ja perheasianneuvottelukeskus auttaa parisuhdeongelmissa.

Keuruun helluntaiseurakunta

Helluntaiseurakunta järjestää lapsille pyhäkoulua, kouluikäisille Mix-iltoja sekä vuosittain leirejä. Nuorille järjestetään nuorteniltoja sekä muita tapahtumia ja leirejä. Nuoret aikuiset pelaavat säännöllisesti sählyä. Helluntaiseurakunta tarjoaa jokaiselle mahdollisuuden osallistua.

Lasten ja nuorten harrastustoimintaa järjestäviä yhdistyksiä

Keuruulla on runsaasti lapsille ja nuorille harrastustoiminnan mahdollisuuksia. Mm. alla luetellut yhdistykset tekevät ja ovat tehneet jopa vuosikymmeniä erittäin arvokasta työtä lasten, nuorten ja perheiden hyväksi.

- Frisbeegolfseura Mandon Kiertäjät ry.
- Haapamäen Pallo-Pojat ry.
- Keurusjumppa ry.
- Keurusseudun Partiolaiset ry.
- Keurusseudun Ratsastajat ry.
- Keupa Hockey Team ry.
- Keuruun Kisailijat ry.
- Keuruun Naisvoimistelijat ry.
- Keuruun Pallo ry.
- Keuruun Toverit ry.
- Keuruun VPK:n nuoriso-osasto
- Multian 4H-yhdistys

Kuvat: vapaa-aikatoimen arkisto

ELINVOIMA- JA ASUINYMPÄRISTÖPALVELUT

Teknisten palveluiden tehtävänä on ylläpitää turvallinen, viihtyisä ja toimiva ympäristö elinkeinotoiminnalle, asumiselle ja harrastuksille. Teknisissä palveluissa vastataan kaupungin toimesta tapahtuvasta rakentamisesta ja rakennuttamisesta.

Kiinteistöpalvelut

Kiinteistöpalvelut tuottaa ja ylläpitää lapsille ja nuorille tarpeellisia tiloja, kuten kouluja, päiväkoteja, kirjastoja ja erilaisia harrastetiloja kuten vaikkapa uimahallin.

Kiinteistöpalvelut vastaa kiinteistöjen kunnosta ja turvallisuudesta. Kiinteistönhoidossa suoritetaan jatkuvaa ja kestävää toimintaa, jolla varmistetaan tilojen terveellinen ja turvallinen käyttö, niin lapsille kuin aikuisillekin.

Siivouspalveluiden tavoitteena on pitää asiakkaiden tilat puhtaana ja tuottaa hyvälaatuista siivouspalvelua. Hyvin hoidettu siivouspalvelu vähentää myös korjauskuluja sekä lisää asiakkaiden viihtyvyyttä ja terveyttä. Ammattitaitoiset laitoshuoltajat tukevat toiminnan sujuvuutta ja mahdollistavat palvelun laadun.

Kunnallistekniikka

Kunnallistekniikan tulosalueen ydinpalveluihin kuuluu mm. tarvittavien turvallisten liikenneväylien sekä riittävien ja viihtyisien viheralueiden sekä muiden yleisten alueiden rakentaminen sekä ylläpito. Palveluihin kuuluvat myös tarvittavien leikkikenttien ja niiden laitteiden sekä uimapaikkojen rakentaminen ja kunnossapito. Erilaisten lähiliikuntapaikkojen rakentamiseen panostetaan koko ajan. Uusimpina hankkeina ovat sekä Tervan, että Haapamäen Pump Track-radat.

Ravitsemissuositukset ja ruokahuolto

Keuruun kaupunki hankkii päiväkotien ja koulujen ruokahuollon pääasiassa Keurusseudun Ateria- ja tukipalvelut Oy:lta. Ateriapalveluissa tarjotaan monipuolista ja ravitsevaa ruokaa.

Rakennusvalvonta

Rakennuslautakunta valvoo kunnassa rakentamista maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Rakennuslautakunta valvoo myös ympäristön ja rakennusten siisteyttä suorittamalla määräajoin ympäristön katselmuksia. Rakennusvalvonta myöntää lupia ja valvoo rakentamisen toteutusta kunnassa. Myöntäessään rakennuslupia rakennuslupaviranomainen tarkistaa, että tilat soveltuvat niille tarkoitettuun käyttötarkoitukseen, esim. koulut ja päiväkodit.

Ympäristöterveyshuolto

Ympäristöterveydenhuollossa terveysvalvonnan tehtävänä on valvonnalla varmistaa kunnan asukkaiden elinympäristön terveellisyys ja turvallisuus. Lasten turvallisuuden näkökulmasta olennaisia asioita ovat kotien, päivähoitopaikkojen sekä koulujen sisäilman terveellisyyden tutkiminen. Lapset ja nuoret ovat myös innokkaita uimarantojen ja uimahallien ja muiden liikuntapaikojen käyttäjiä.

Ympäristöterveydenhuolto valvoo uimarantojen ja muiden liikuntapaikkojen turvallisuutta sekä uimaveden laatua. Huolehdimme omalta osaltamme myös ruuan turvallisuuden valvonnasta yhdessä elintarvikealan toimijoiden kanssa.

Eläinten, siis myös lasten lemmikkien, hoitaminen on osa ympäristöterveydenhuoltoa. Kaupungineläinlääkärin tavoittaa eläinlääkärin vastaanotolta.

Kaavoituspalvelut

Kaavoituspalvelujen toimialan tehtävänä on maa- ja kaavoituspolitiikan keinoin edistää kaupungin kestäväää ja pitkäjänteistä yhdyskuntarakenteen kehittämistä. Kaavoituspalvelut vastaavat kaupungin maan hankinnasta ja luovutuksesta, maankäytön suunnittelusta, paikkatiedoista ja kartta-aineistoista sekä mittaustehtävistä.

Kaavoituksella ohjataan ja varmistetaan pitkäjänteinen maankäytön suunnittelu erilaisten toimintojen ja palveluiden suhteen, joilla varmistetaan esim. koulujen, päiväkotien ja liikunta-alueiden turvallinen käyttäminen.

Osallisuus

Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan osallisuudella tarkoitetaan vaikuttamista, huolenpitoa, mukanaoloa ja rakennetusta hyvinvoinnista osalliseksi pääsemistä. Lapsilla ja nuorilla on lakiin perustuva oikeus osallistua ja tulla kuulluksi. Aihepiiriä käsitellään mm. Perustuslaissa (731/1999), Kuntalaissa (410/2015), Nuorisolaissa (1285/2016), Perusopetuslaissa (628/1998), Varhaiskasvatuslaissa (540/2018) ja Lastensuojelulaissa (417/2007).

Keuruun kaupungin osallisuussuunnitelma valmistuu syksyn 2023 aikana. Esimerkiksi lasten ja nuorten osallistuva budjetointi on tarkoitus toteuttaa vuosien 2023-2024 aikana.

Lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja terveystalvet

Keski-Suomen hyvinvointialue järjestää sosiaali- ja terveystalvet Keuruun asukkaille. Toimintaa ohjaavat lait, suunnitelmat ja strategia.

Strategian tavoitteena on, että keskisuomalaisten kokemus hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta vahvistuu, hyvinvointi- ja terveyserot kaventuvat, palvelut ovat yhdenvertaisia, saatavilla ja saavutettavissa sekä toiminta on vaikuttavaa ja

kustannusvaikuttavaa. Missiona on edistää hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta Keski-Suomessa vaikuttavasti ja laajalla yhteistyöllä. Arvoina on kohdata asukas ihmislähtöisesti ja yhdenvertaisesti, toimia avoimesti yhteistyössä sekä olla luotettavia ja vastuullisia.

Keski-Suomen hyvinvointialue laatii hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden ohjelmassa seitsemän alasuunnitelmaa, mukaan lukien alueellisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman, ehkäisevän työn suunnitelman, mielenterveysuunnitelman, alueellisen neuvolasuunnitelman ja alueellisen opiskeluhoito- ja opiskeluhoito suunnitelman. Kärkinä suunnitelmissa ovat mielen hyvinvoinnin, arjen turvallisuuden ja liikunnallisen elämäntavan edistäminen. Suunnitelmissa kuvataan toimenpiteitä, jotta näihin tavoitteisiin päästäisiin: kaikenikäiset keskisuomalaiset saavat tarvitsemansa mielen hyvinvoinnin tuen mielenterveys- ja päihdehäiriöiden ennaltaehkäisemiseksi, keskisuomalaisten kokemus arjen turvallisuudesta lisääntyy yhtenäisten toimintatapojen sekä palveluketjujen kautta, keskisuomalaiset saavat tarvitsemansa tuen elämäntapamuutosten ja riittävän liikkumisen toteuttamiseen. Keski-Suomen hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystyöpalvelut ovat kuvattuna yhteystietoineen www.hyvaks.fi -Internet-sivuilla.

Erityispiirteensä Keuruulla on perhekeskus Seippo, jossa saman katon alla toimii lapsiperhepalveluita ja avointa toimintaa hyvinvointialueen, kaupungin, järjestöjen, seurakuntien ja lähikuntien kanssa yhteistyöllä. Perhekeskustoiminnan kohtaamispaikat ja lapsiperhetoimijat toimivat myös verkostomaisesti.

Keuruun perheneuvola sekä lasten ja nuorten päihde -ja mielenterveystiimi palvelee ilman lähetettä alle 18-vuotiaita lapsia ja nuoria sekä heidän perheitään. Apua saa erilaisissa lapsen tai nuoren kasvuun tai kehitykseen, mielenterveyden tukeen, päihteiden käyttöön, vanhemmuuteen, parisuhteeseen tai erotilanteeseen liittyvissä kysymyksissä. Palveluun tullaan lapsen tai nuoren oman tai huoltajan yhteydenoton perusteella sekä neuvolan, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon, opiskeluhoito- ja psykologityön tai sosiaalipalveluiden kautta. Keuruun yksikössä työskentelee moniammatillinen tiimi, joka koostuu psykologeista, sosiaalityöntekijästä, psykiatrisista sairaanhoitajista sekä sosionomista.

Keski-Suomen hyvinvointialueen digitaalisia palveluja kehitetään, tästä esimerkki on sähköisen perhekeskuksen matalan kynnyksen Pyydä apua -nappi eli sähköinen yhteydenottokanava nuorten ja perheiden palveluihin, jonka kautta saa ohjausta ja neuvontaa oikeanlaisen avun piiriin. Apua voi pyytää nimettömänä. Apua pyytäessä ei tarvitse tietää, mihin palveluun tai kehen ammatillaiseen tulee olla yhteydessä. Pyydä apua -napin yhteydenoton vastaanottanut sosiaali- tai terveydenhuollon ammattilainen ottaa 1–3 arkipäivän kuluessa yhteyttä joko sähköpostitse tai puhelimitse. Lomakkeelle ei kirjoiteta henkilötunnusta tai muuta arkaluontoista tietoa.

Tulevaisuuden muutosvoimat

Lapsen aika – Kohti kansallista lapsistrategiaa 2040 (Valtioneuvoston julkaisuja 2019:4) käsittelee suomalaisten lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia.

KEURUU

Strategian mukaan, suurella enemmistöllä lapsista ja nuorista asiat ovat hyvin, jopa paremmin kuin koskaan aikaisemmin. Yhdeksän kymmenestä lapsesta kokee olevansa tyytyväinen elämäänsä.

Hyvinvointia haastavina kehityskulkuina julkaisu nostaa esiin seuraavia kehityskulkuja ja tulevaisuuden muutosvoimia:

1. Lasten ja nuorten hyvinvointi on eriarvoistunut.
2. Maahanmuuttajien keskuudessa on enemmän yksinäisyyttä, koulukiusaamisen ja heikon kouluyhteisöön kiinnittymisen kokemuksia.
3. Mielen terveyden haasteet ovat lisääntyneet lapsilla ja nuorilla.
4. Lapsiperheille tuotettujen palvelujen hajanaisuus ja asiakkaiden kohtaamisen haasteet ovat vaikuttaneet osaltaan eriarvoisuuskehitykseen.

Hyvinvointia edistäviksi ja suojaaviksi tekijöiksi mainitaan mm. seuraavat tekijät:

1) perheen vuorovaikutussuhteet (lasten ja vanhempien suhteet, kasvatuskäytännöt, läsnäolo, ilmapiiri)

2) osallisuus ja yhteisöön kiinnittyminen (kotona, koulussa, varhaiskasvatuksessa, harrastuksissa)

3) mielen hyvinvointi (ihmissuhdeympäristö laajemmin)

Näiden suositellaan turvattavaksi:

4) palvelujen saatavuus ja resurssit sekä pyrkiä muutokseen palvelujen kustannusrakenteessa niin, että varhaisen tuen osuus vahvistuu.

Hallitusohjelman ”Vahva ja välittävä Suomi 2023”->

Vuonna 2023 julkaistussa hallitusohjelmassa ”Vahva ja välittävä Suomi 2023” kirjataan seuraavia toimenpiteitä koskien lapsia, nuoria ja perheitä:

- Hallitus edistää lapsiperhemyönteistä politiikkaa kaikilla tasoilla ja kiinnittää huomiota lapsi- ja perhevaikutusten arviointiin päätöksenteossa. Hallitus tunnistaa lapsiperheiden monimuotoisuuden. Lapsistrategiatyössä tunnistettuja toimia jatketaan osana hallituksen lapsi- ja perhepolitiikan toimeenpanoa.
- Lapsettomuus koskettaa Suomessa joka viidettä hedelmällisessä iässä olevaa. -Sujuvoitetaan adoptioprosesseja. Kiinnitetään huomiota lapsen edun mukaisesti lain mahdollistamaan vaihtoehtoon huostaanotetun lapsen adoptoinnista.
- Ehkäisyneuvontaa parantamalla pyritään vähentämään ei-toivottuja raskauksia, raskaudenkeskeytyksiä sekä sukupuolitauteja. Edistetään tarvittavan avun ja tuen tarjoamista keskenmenon kokeneille ja raskaudenkeskeytykseen hakeutuneille koko hoitoketjussa. Edistetään keskenmenon kokeneiden ohjausta äitiysneuvolan jälkitarkastukseen.
- Seurataan perhevapaaudistuksen vaikutuksia ja kehitetään järjestelmää edelleen niin, että se huomioi lapsen edun, parantaa vanhemmuuden ja työelämän tasa-arvoa, lisää perheiden valinnanvapautta ja joustoja sekä mahdollisuutta osallistua varhaiskasvatukseen. Mahdollistetaan kasvatus- ja hoitovastuun jakautuminen vanhempien välillä nykyistä tasaisemmin sekä huomioidaan perheiden erilaiset tarpeet. Mahdollistetaan työn ja perheen yhteensovittaminen. Edistetään vanhemmuuden kustannusten tasaisempaa jakautumista molempien vanhempien työnantajien kesken.
- Kehitetään matalan kynnyksen perhepalveluita, joissa huomioidaan myös parisuhteiden ja vanhemmuuden tukeminen. Tähän tarkoitukseen voidaan hyödyntää esimerkiksi perhekeskustoimintamallia sekä yhteistyötä kolmannen sektorin ja seurakuntien kanssa.
- Hallitus päivittää säädökset neuvolan, kouluterveydenhuollon ja muiden ikäryhmälle tarkoitettujen palvelujen osalta lisäten palveluiden vaikuttavuutta. Neuvoloita ja kouluterveydenhuoltoa kehitetään tukemaan perheitä ja vanhemmuutta vahvemmin lapsen etu sekä perheiden yksilöllinen tilanne huomioiden.
- Ehkäistään pitkittyneitä huoltajuusriitoja ja vieraannuttamista sekä parannetaan lapsen etua edistämällä sovittelua huoltajuuskiistoissa.
- Oppilashuollossa varmistetaan palveluiden saatavuus, jatkuvuus sekä tiedonkulku eri toimijoiden ja viranomaisten välillä tarvittavin lainsäädännöllisin muutoksin. Edistetään moniviranomaisyhteistyötä, kuten esimerkiksi poliisin kanssa toteutettavaa moniammatillista Ankkuri-toimintaa.
- Hallitus kiinnittää erityistä huomiota neuropsykiatrisesti oireilevien (nepsy) lasten palveluihin ja heidän perheittensä tukeen sekä nopeaan diagnosointiin ja avun piiriin pääsyyn.
- Hallitus uudistaa lastensuojelulainsäädännön. Uudistuksessa varmistetaan lapsen edun, hyvinvoinnin ja turvallisuuden toteutuminen rajoitustoimien käytönedellytyksiä selkeyttämällä. Lastensuojeluviranomaisilla ja sijaishuoltoyksiköillä on oltava aidot mahdollisuudet ja riittävät toimivaltuudet tehdä työtään. Edistetään varhaista tukea,

moniammatillista lapsiperhetyötä ja lastensuojelun avopalveluita painottavaa palvelurakennetta.

- Selvitetään vakavasti väkivaltaisten nuorten hoito- ja kuntoutusketjun toimivuus. Velvoitetaan viranomaiset aktiiviseen yhteistyöhön sekä varmistetaan riittävä toimivalta ja keinovalikoima, jotta sijoitettu tai huostaanotettu kadonnut lapsi löydetään nopeasti ja saadaan palautettua.

TOIMENPIDEOHJELMAN MITTARIT

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämistä arvioidaan seuraavien kouluterveyskyselystä johdettujen mittareiden avulla: (Tulos vuoden 2023 ja suluissa kehitys vuodesta 2021 -> 2023)

1. Terveys:

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista 11,1% (-2%)

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista 28,3% (+5,9%)

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 24,3% (-6,8%)

2. Yksinäisyys:

Tuntee itsensä usein yksinäiseksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista 3,3% (-3,6%)

Tuntee itsensä yksinäiseksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista 15,7% (-3,9%)

Tuntee itsensä yksinäiseksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 25,7% (+4,1%)

3. Kiusaaminen:

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista 9,0% (+1,5%)

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista 6,6% (+2,4%)

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 4,3% (+4,3%)

4. Mielenterveys:

Mielialaan liittyviä ongelmia kahden viime viikon aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista 19,2% (-14,3%)

Vähintään kaksi viikkoa kestänyt masennusoireilu, % 8. ja 9. luokan oppilaista 26,9% (+3,7%)

Vähintään kaksi viikkoa kestänyt masennusoireilu, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 19,4% (-7,6%)

5. Onnellisuus:

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista 85,8% (+5,8%)

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista 63,2% (-9,1%)

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 60,0% (-7,6%)

6. Ravitsemus:

Ei syö aamupalaa joka arkiamu, % 4. ja 5. luokan oppilaista 26,9% (-3,6%)

Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista 39,6% (-6,6%)

Ei syö koululounasta päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 30,0% (-10,5%)

7. Osallisuus:

Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä, % 4. ja 5. luokan oppilaista 4,2% (+1,6%)

Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä, % 8. ja 9. luokan oppilaista 15,8% (+6,7)

Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 7,1% (+1,7%)

LIITTEET

- Nuorisopalveluiden kehittämissuunnitelma 2023-2026 (Liite 1)
- Perusopetuksen Mediaportaat 2022 (Liite 2)
- Varhaiskasvatuksen Mediaportaat 2022 (Liite 3)
- Kulttuuriportaat 2021 (Liite 4)
- Liikuntapalveluiden kehittämissuunnitelma 2021-2024 (Liite 5)
- Esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2023-2026 (Liite 6)
- Varhaiskasvatuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2023 (Liite 7)
- Keuruun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2022 (Liite 8)
- Keuruun kaupungin opiskeluhoitosuunnitelma 2023 (Liite 9)
- Opiskeluhoolto Iso Kirja-opistolla (Liite 10)
- Kouluterveyskyselyn tulokset (Liite 11)